

Dohledový benchmark č. 1/2013

Odborná péče při nabízení investičního životního pojištění

Ad 1) Existují omezení pro pojišťovnu při výběru podkladového aktiva investičního životního pojištění nabízeného veřejnosti?

V případě produktu investičního životního pojištění (dále jen „IŽP“) platí, že zatímco jediným investorem do podkladového aktiva IŽP je samotná pojišťovna, rizika z předmětné investice jsou přenášena na pojistníka(y). Ve většině případů nese pojistník především riziko tržní a úvěrové. Obecně lze konstatovat, že **výběr konkrétního podkladového aktiva investičního životního pojištění v případě, že rizika z něj vyplývající nenese pojišťovna, ale pojistník, je omezen**, a to minimálně s ohledem na povinnost pojišťovny jednat s odbornou péčí ve vztahu ke klientům.¹

Z hlediska typologie podkladového aktiva pořizovaného pro klienty do IŽP se pojišťovna nemůže spokojit pouze s posouzením formální možnosti konkrétního aktivum do majetku pojišťovny nabýt, ale právě s ohledem na povinnost jednat s odbornou péčí se musí v první řadě zabývat otázkou, zda je navázání pojistného produktu na určitý typ aktiva vůbec vhodné pro koncového nositele rizika z takového aktiva, kterým je retailový klient resp. veřejnost. Tato otázka je pak relevantní zejména pokud jde o cenné papíry fondu kvalifikovaných investorů, dluhopisy emitentů s vysokým kreditním rizikem, dluhopisy, kde emitent není jediným původcem kreditního rizika, strukturované dluhopisy resp. strukturované cenné papíry, a podobné investiční nástroje, které s ohledem na jejich ekonomickou podstatu a související rizika nejsou vhodné pro retailového klienta.

Pojišťovna by tedy obecně při výběru podkladového aktiva měla s vynaložením odborné péče **vyvinout odpovídající úsilí při posouzení** (i) rizikovitosti investice resp. investiční politiky v případě, že se jedná o fond kolektivního investování, (ii) složitosti (komplexity) investice, (iii) adekvátnosti likvidity, (iv) dostupnosti věrohodných zdrojů ocenění investice, (v) dostupnosti průběžných informací o investici, jejím emitentovi, příp. správci, (vi) rizik emitenta takové investice (nebo správce), není-li vyhodnoceno v rámci bodu (i), (vii) rizika střetu zájmů z investice v rámci koncernu samotné pojišťovny a možnosti řízení takového střetu zájmů a (viii) možnosti pojišťovny vykonávat v zájmu klientů (pojistníků, oprávněných osob atp.) kontrolu své investice v mezích oprávnění dle příslušných právních předpisů.²

¹ § 6 odst. 1 zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPoj“)

² např. schvalování změn statutu fondu kolektivního investování valnou hromadou investičního fondu nebo shromážděním podílníků (§ 84a odst. 2 zákona č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování, ve znění pozdějších předpisů)

Ad 2) Je v rámci IŽP předem vyloučena možnost investice do cenného papíru fondu kvalifikovaných investorů?

Jakkoli je investice pojišťovny do cenného papíru fondu kvalifikovaných investorů sice formálně přípustná z hlediska výčtu subjektů, které mohou být kvalifikovaným investorem podle § 56 zákona č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZKI“), musí pojišťovna, v souladu s povinností jednat s odbornou péčí, nad rámec posouzení oblastí uvedených výše **zajistit výběr takové investice**, která konečného nositele investičních rizik, tedy pojistníka z řad veřejnosti, nevystaví nepřiměřeným rizikům, resp. ho nevystaví kvalitativně nižší míře ochrany, než by tomu bylo v případě jeho zájmu o přímé investování v sektoru kolektivního investování.

V případě, že se pojišťovna rozhodne pro realizaci investice v rámci fondu kvalifikovaných investorů, jehož rizika ponese koncový retailový klient (jemuž je za běžných okolností investice v rámci takového fondu zapovězena), měla by být schopna prokázat, že investici s obdobným rizikovým profilem nebylo s vynaložením odborné péče možno realizovat v jiném fondu kolektivního investování určeném veřejnosti, a že standard ochrany zájmů pojistníků skrze realizaci investice ve fondu kvalifikovaných investorů tímto nebude snižen (zejména, že existují dostatečné ochranné mechanismy proti svévolné změně investiční a poplatkové politiky fondu). Mimoto musí mít pojišťovna na paměti, že jednání spočívající v nabytí cenného papíru fondu kvalifikovaných investorů může být právě z důvodu přenosu rizik podkladového aktiva na pojistníky v konkrétním případě považováno za jednání odporující povinnosti jednat s odbornou péčí ve vztahu ke klientům podle § 6 odst. 1 ZPoj, a to s ohledem na skutečnost, že podle § 56 odst. 5 ZKI je veřejné nabízení cenných papírů vydávaných fondem kvalifikovaných investorů zakázáno.

Upozornění:

Informace obsažené v tomto materiálu vyjadřují názor pracovníků sekce dohledu nad finančním trhem ČNB, který je aplikován v dohledové praxi. Soud a případně i bankovní rada ČNB mohou zaujmout odlišný názor. Postup v souladu s informacemi v tomto materiálu však bude ČNB při výkonu dohledu nad finančním trhem považovat, v mezích okolností konkrétního posuzovaného případu, za postup v souladu s relevantními právními předpisy vztahujícími se k dané oblasti.

Datum: 6. března 2013